

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 20. november 2023
Sagsnr.: 2023-08616
Dok.: 3046007

UDKAST TIL TALE

Til brug for offentlig høring om L 65 om ændring af straffeloven (Forbud mod utilbørlig behandling af skrifter med væsentlig religiøs betydning for et anerkendt trossamfund) den 22. november 2023 i Folketingets Retsudvalg

[Indledning]

Tak for ordet. Og tak for invitationen til at deltage i dagens høring over lovforslaget.

Det er jo et lovforslag, som allerede har været genstand for megen offentlig debat. Det er en debat, som jeg hilser velkommen. Jeg har respekt for, at der er forskellige meninger om lovforslaget, ligesom jeg anerkender, at forslaget berører flere væsentlige hensyn, hvor der i sidste ende skal foretages en politisk afvejning.

Det har regeringen fra start været meget bevidst om, og derfor har vi foreslået et afgrænset indgreb, der ikke ændrer ved, at der fortsat vil være meget vide rammer for ytringsfriheden i Danmark. Der vil med andre ord være rig mulighed for i fremtiden at ytre sig kritisk over for religion og religiøse dogmer.

Det er klart, at det ikke længere vil være tilladt at foretage afbrænding af visse religiøse skrifter, hvis man måtte anse det for en værdifuld ytring. Det tror jeg ikke, at der er mange, som vil opleve som en begrænsning i den måde, de ser ytringsfriheden på.

For regeringen handler lovforslaget først og fremmest om at værne om danskernes sikkerhed.

Som bekendt har den seneste tids koranafbrændinger betydet, at Danmark i store dele af verden i stigende grad ses som et land, der faciliterer forhånelse og nedgørelse af andre lande og religioner.

Rigspolitiet har oplyst, at der fra den 21. juli 2023 til og med den 15. november 2023 har været anmeldt 515 demonstrationer med bog- eller flagafbrændinger i Danmark.

Chefpolitiinspektør Peter Ekebjærg fra Rigspolitiet vil om lidt få mulighed for at fortælle om politiets erfaringer i relation til afbrændinger af religiøse skrifter.

Samtidig har Politiets Efterretningstjeneste (PET) oplyst, at den seneste tids koranafbrændinger har haft betydning for det aktuelle trusselsbillede, og at terrortruslen mod Danmark er skærpet inden for det i forvejen høje niveau.

Derudover har vi for nylig set angreb i både Frankrig og Belgien, som for mig at se understreger, at terrortruslen skal tages alvorligt.

Jeg mener ikke, at vi skal lade nogle få yderligtgående personer spille hasard med Danmarks og danskernes sikkerhed.

Chefen for Center for Terroranalyse [Michael Hamann] fra Politiets Efterretningstjeneste vil senere få mulighed for at uddybe de sikkerhedsmæssige aspekter.

[Lovforslaget]

Med lovforslaget lægger vi op til at forbyde utilbørlig behandling af skrifter med væsentlig religiøs betydning for et anerkendt trossamfund.

Det har været vigtigt for regeringen, at lovforslaget skulle være så præcist som muligt. Der er derfor foretaget en række justeringer i lovforslaget sammenlignet med det lovudkast, der blev sendt i offentlig høring. Det har vi bl.a. gjort på baggrund af Politiforbundets høringssvar og bekymring for, at forbuddet med den oprindelige formulering ville være for svært at håndhæve i praksis.

Med justeringerne bliver det alt andet lige nemmere at navigere i – herunder for politiet og domstolene.

Jeg vil nu knytte nogle ord på lovforslaget og nogle af de temaer, der var genstand for interesse under 1. behandlingen af lovforslaget.

[Skrifter med væsentlig religiøs betydning]

Lovforslaget er efter høringsfasen indskrænket til ”skrifter med væsentlig religiøs betydning”. Det er bl.a. et resultat af den offentlige høring og navnlig Politiforbundets høringsvar.

Det omfatter *fysiske* skrifter, som inden for den pågældende trostradition anses for særligt centrale for troens bekendelsesgrundlag og/eller lære.

Omfattet er centrale religiøse skrifter såsom Bibelen, Koranen, Torahen og Vedaerne.

[Utilbørlig behandling]

Lovforslaget omfatter utilbørlig behandling af religiøse skrifter.

Der har været en del spørgsmål til forståelsen af begrebet ”utilbørlig behandling”. Både i den offentlige debat og fra Folketinget.

Til det vil jeg sige, at ”utilbørlig” er et begreb, der i forvejen bruges i straffeloven. Dette gælder også nyere bestemmelser.

Senest er begrebet brugt i straffelovens bestemmelser om psykisk vold, menneskehandel og identitetstyveri.

I lovforslagets forstand betyder ”utilbørlig behandling” fysiske handlinger, hvorved det religiøse skrift ødelægges eller beskadiges på en nedsættende eller forhånende måde eller i øvrigt fysisk behandles forhånende eller nedsættende.

I lovbemærkningerne er der en række eksempler på handlinger, der vil være at anse for utilbørlige, bl.a. afbrænding, tilsøling, at skriftet overhældes med væsker eller rives eller klippes i stykker.

Det afgørende for vurderingen vil være, om behandlingen ud fra en almindelig samfundsmæssig betragtning kan anses for at være utilbørlig. Det er altså ikke det enkelte anerkendte trossamfund, der definerer, hvad der er utilbørligt.

Bestemmelsen vil ikke omfatte verbale eller skriftlige tilkendegivelser, herunder tegninger, om religiøse

skrifter og emner eller andre udtryksformer, som ikke indebærer, at skriftet fysisk behandles utilbørligt.

Bestemmelsen vil heller ikke omfatte religionskritik, der udtrykkes på anden måde end ved fysisk at behandle et religiøst skrift omfattet af bestemmelsen utilbørligt.

Jeg har efterhånden fået en hel del spørgsmål til, om det ene eller andet meget konkrete eksempel vil være en utilbørlig behandling.

Selv om jeg personligt værdsætter den fantasirigdom, som mange af spørgsmålene er udtryk for, så kommer jeg ikke til at forholde mig til, om alle mulige tænkelige scenarier vil være omfattet.

Jeg mener generelt, at vi har givet en god læsevejledning med lovbemærkningerne. Og det er altså helt almindeligt, at der i lovgivning overlades et element af skøn til domstolene, som så vil skulle tage stilling til de helt konkrete tilfælde og de konkrete omstændigheder, der gør sig gældende der.

Det er selvfølgelig helt i orden at være imod regeringens lovforslag. Men der er intet som helst odiøst eller nyt i, at lovforslaget ikke indeholder en udtømmende

eksempelliste, eller at jeg som justitsminister ikke trækker grænsen for, om et religiøst skrift indsvøbt i plastikindpakket bacon er omfattet.

[Anerkendt trossamfund]

Bestemmelsen er afgrænset til alene at omfatte anerkendte trossamfund.

Det betyder, at det vil være en betingelse, at det pågældende trossamfund er registreret som anerkendt efter trossamfundsloven.

En stor del af de trossamfund, der ikke er anerkendte i Danmark, men dog opfylder definitionen for at være et trossamfund i trossamfundslovens forstand, bekender sig til en af de fem verdensreligioner, der alle har anerkendte trossamfund i Danmark.

Det betyder også, at man ikke kan stille sig op og sige, at nu brænder man et religiøst skrift tilhørende et ikke anerkendt trossamfund, hvis skriftet er af væsentlig religiøs betydning for et anerkendt trossamfund.

Det var også et spørgsmål, der blev rejst under 1. behandlingen af lovforslaget.

[Kunstneriske fremstillinger]

Som noget nyt er det anført i lovbemærkningerne, at kunstneriske fremstillinger, hvor den ellers utilbørlige behandling udgør en mindre del af et kunstnerisk værk, vil falde uden for bestemmelsen.

Kunstværker, der har den utilbørlige behandling som den eneste eller centrale bestanddel, vil fortsat være omfattet af bestemmelsen.

Lad mig slå helt fast, at det aldrig har været afsættet for regeringens lovforslag at begrænse den kunstneriske frihed. Det er også grunden til, at vi har lyttet til en række af de synspunkter, der har været fremme i debatten, og justeret forslaget på dette punkt. Jeg har også noteret mig, at flere inden for den kunstneriske verden har taget godt imod justeringerne.

Når regeringen ikke – uanset afsættet for lovforslaget – har lavet en helt generel undtagelse for kunstneriske handlinger, skyldes det, at formålet med lovforslaget ville risikere at gå tabt.

Det ville simpelthen blive for nemt at omgå bestemmelsen ved at kalde sig for kunstner eller kalde sine handlinger for kunstværker.

Jeg synes, at vi med lovforslaget, som det ligger nu, har fundet den rigtige balance. Der vil således fortsat være vide rammer for kunsten samtidig med, at lovforslaget kan varetage sit formål.

[Evaluering]

Endelig lægges der op til, at lovforslaget skal evalueres efter en 3-årig periode. Det synes jeg er en udmærket idé, når vi indfører lovgivning, der har givet anledning til den debat, som dette lovforslag har.

[Politoloven]

Et emne, som fyldte meget under 1. behandlingen af lovforslaget, var spørgsmålet om, hvorvidt der allerede i dag er – eller burde indføres – hjemmel i politiloven til, at politiet kan gribe ind.

Det har i debatten været gjort gældende, at politiet allerede har værktøjerne til at forhindre de koranafbrændinger, vi har været vidne til den seneste tid, og at lovforslaget derfor er unødvendigt.

Det kan jeg klart afvise er tilfældet.

Og jeg mener i virkeligheden, at det er en forkert vej at gå, at gøre den politiske uenighed om regeringens lovforslag til et juridisk spørgsmål.

Men lad mig slå det fast én gang for alle: Det er ikke muligt for politiet efter reglerne i politiloven at gribe ind over for forsamlinger og forsamlingsdeltagere eller i øvrigt at gribe ind med henvisning til det generelle trusselsbillede mod Danmark, herunder som følge af reaktioner i udlandet.

Indgreb over for forsamlinger efter politiloven forudsætter, at der er tale om fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden.

Forsamlinger kan desuden forbydes, når der er tale om en fare for den offentlige fred, der udgår fra forsamlingen.

Indgreb over for enkelte forsamlingsdeltagere kræver, at der er konstateret en *konkret* og *nærliggende* fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Og de betingelser er altså ikke opfyldt, når det er det *generelle* trusselsbillede mod Danmark – f.eks. som følge af reaktioner i udlandet – der begrundet et indgreb.

Det er klart, at betingelserne, som vi har set, kan være opfyldt i nogle tilfælde. Men politiloven kan ikke bruges til generelt at gribe ind over for koranafbrændinger.

Der er også blevet spurgt til, om det i stedet vil være muligt at ændre politiloven, så man efter disse regler vil kunne gribe ind over for konkrete handlinger – f.eks. en koranafbrænding – ud fra samme hensyn, som ligger bag regeringens lovforslag.

Jeg vil starte med at sige, at jeg har vanskeligt ved at forstå, at man ikke vil støtte lovforslaget, men gerne vil støtte, hvis en hjemmel til samme formål blev indarbejdet i politiloven.

Herudover ville en udvidelse af hjemlerne i politiloven til at gribe ind over for forsamlinger i Danmark – i tilfælde af f.eks. en koranafbrænding – med henvisning til det generelle trusselsbillede mod Danmark, som jeg ser det, være langt mere vidtgående end noget, regeringen nogensinde har lagt op til med sit lovforslag.

Ligesom det også ville være vidtgående, hvis politiet fik hjemmel til at gribe ind over for enkelte forsamlingsdeltagere på baggrund af et skøn over f.eks. mulige reaktioner i udlandet.

Samtidig vil det være meget svært for den enkelte politibetjent at skulle vurdere, hvad f.eks. en koranafbrænding i forbindelse med en demonstration konkret vil føre med sig af reaktioner i udlandet. Det ville i den grad være ”elastik i metermål”.

Og endelig ville sådanne ordninger rejse spørgsmål i forhold til grundlovens § 79 og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Det er af disse grunde ikke en vej, som regeringen ønsker at gå ned af.

[Afslutning]

Med de bemærkninger vil jeg endnu en gang takke for invitationen. Jeg vil nu give ordet videre til chefpolitiinspektør Peter Ekebjærg fra Rigspolitiet.